

Péče o kompenzační pomůcky je úzce spjata s péčí o tělo. Kompenzační pomůcka, která je v kontaktu s tělem, má vliv na stav kůže, kterou je tím pádem potřeba pravidelně kontrolovat, aby na ní nevznikaly jakékoliv defekty.

Stav pomůcky má také zásadní vliv na správné nastavení postury sedu, které minimalizuje vznik patofyziologických změn (skoliotické držení, sešikmení či rotace pánve, postavení trupu a končetin ad.).

Jak na pomůcky?

V této příloze se zaměříme na péči o základní kompenzační pomůcky pro lidi s poškozením míchy, a to mechanický a elektrický vozík a sedací systémy.

Kvalitní péče se však určitě nesmí týkat jen těchto pomůcek, ale je třeba ji věnovat i např. pomůckám pro volný čas a sport.

Na fotografiích vám ukážeme nejčastější následky chyb v péči o pomůcky, kterých se uživatelé dopouštějí. Netýká se některá z nich i vás?

MECHANICKÝ VOZÍK

- 1) Neudržovaný textil
- 2) Prověšená sedací jednotka mechanického vozíku (řemínky)
- 3) Prověšená sedací jednotka mechanického vozíku (textil)
- 4) Nefunkční antidekubitní polštář jako důsledek prověšené sedací jednotky

Sedací jednotka

Důležité je:

- Udržovat ji v čistotě.
- Kontrolovat její podélné upevnění.
- Mít ji správně nastavenou. Ovlivňuje to funkčnost antidekubitního polštáře.
- Dávat pozor na prověšení plátna.

Obruče

Důležité je:

- Kontrolovat povrch a udržovat ho hladký.
- Odmašťovat jejich povrch jarovou vodou a poté je utřít dosucha.
- U pogumovaných obručí dávat pozor na jejich mechanické poškození.

Hnací kola

Důležité je:

- Kontrolovat tlak pneumatik - 24*1, 25*540 -> 7-10 bar a 24*1,5/8 -> do 3 bar.
- Kontrolovat upevnění obručí (dotažení šroubů).
- Kontrolovat axiální vůli osy kol.
- Občas osy promazat a otřít je dosucha, čímž se zabrání vniknutí kamínků do osy, což může způsobit její nefunkčnost (kola nejsou zajištěna proti vytažení).

5a

5b

6

7

5) Potrhané obruče

6) Uvolněný grip ruky pro doprovod

7) Nevhodná (domácí) oprava gripu ruky

Brzdy

Důležité je:

- Kontrolovat jejich opotřebení.
- Kontrolovat utažení a správný tlak v pneumatice.
- Promazávat kluzké části 1x za 2 měsíce.
- U brzd pro doprovod kontrolovat jejich funkčnost a seřízení.

Přední kolečka

Důležité je:

- Při denním užívání provádět kontrolu 1x za měsíc.
- Udržovat v čistotě mezeru mezi vidlicí a kolečkem.
- Kontrolovat opotřebení běhounu.

Stupačka

Důležité je:

- Udržovat ji v čistotě.
- Pravidelně dotahovat šrouby.
- Kontrolovat polohu a symetrii.
- Kontrolovat povrch (protiskluz).

Područky

Důležité je:

- Kontrolovat správné nastavení výšky.
- Kontrolovat jejich upevnění a celistvost.
- Dávat pozor na mechanické poškození.

Ručky pro doprovod

Důležité je:

- Kontrolovat upevnění gumové části kvůli bezpečnosti při asistenci klientovi.

ELEKTRICKÝ VOZÍK

Sedačka

Důležité je:

- Kontrolovat celistvost pevné kovové základny. U textilní základny je péče stejná jako u mechanického vozíku.

Recaro sedačka

Důležité je:

- Dávat pozor na opotřebení a mechanické poškození.
- Jednou za čas zkontrolovat individuální funkce (záklon zádové opěrky, náklon v prostoru, polohování stupaček).
- Po nárazu elektrického vozíku do stupačky, područky nebo ovládací jednotky zkontaktovat technika, aby vyloučil narušení.

POZOR - v případě zanedbání může dojít ke generalizovanému poškození s vlivem na funkčnost (např.: jízdní vlastnosti, dojezd, asymetrie opory, prasknutí rámu).

Kola

Důležité je:

- Kontrolovat nahuštění kol (tlak 3 bar nebo dle popisku na pneu).
- Kontrolovat opotřebení (vzorek).
- U předních kol kontrolovat mezeru mezi kolem a vidlicí.
- Mít s sebou vždy náhradní duši.

Stupačka/y

Důležité je:

- Udržovat čistotu.
- Pravidelně dotahovat šrouby.
- Kontrolovat polohu a symetrii.
- Kontrolovat povrch (protiskluz).

8) Mechanické poškození područky elektrického vozíku

Područky

Důležité je:

- Kontrolovat správné nastavení výšky.
- Kontrolovat jejich upevnění a celistvost.
- Dávat pozor na mechanické poškození.

Baterie

Důležité je:

- Nenabíjet ji zbytečně – baterie má 1 000 cyklů a každým nabitím se zkracuje její životnost.
- Nabíjet ji v prostředním pásmu kontroltek, „nevyjíždět“ až do červené barvy kontroltek.
- Nechat vozík alespoň 1x za měsíc vybit a nabít, pokud se dostatečně nevyužívá.

Doplňky (hlavová opěrka, vložné komponenty k úpravě postury sedu ad.)

Důležité je:

- Kontrolovat jejich polohu a umístění.

Něco o komponentách vozíku aneb Víš, na čem sedíš, víš, o co se opíráš?

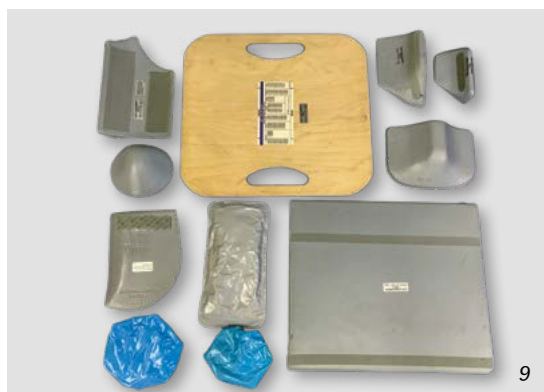
Pro komfortní a funkční sed je zásadní výběr vhodných sedacích systémů (opěrka zad, antidekubitní polštář a další doplňky).

- Péče o antidekubitní polštář se řídí doporučením výrobce, proto je důležité prostudovat příbalové informace. V případě potřeby se obraťte na dodavatelskou firmu.
- Pokud řešíte individuální úpravy antidekubitního polštáře, obraťte se na svého ergoterapeuta.
- První krok v péči začíná u potahu, který se má z důvodů hygienických a preventivních zásad prát 1x týdně.
- S tím souvisí i kontrola dalších částí antidekubitního polštáře. V případě, že provádí péči jiná osoba, doporučujeme kontrolu správného nastavení a umístění antidekubitního polštáře na sedací jednotce (sedačce) vozíku a správného umístění vložných komponent. Jedná se o prevenci vzniku defektu a podporu optimální postury sedu.

ANTIDEKUBITNÍ POLŠTÁŘ

Typy antidekubitních polštářů

9

10

Potah

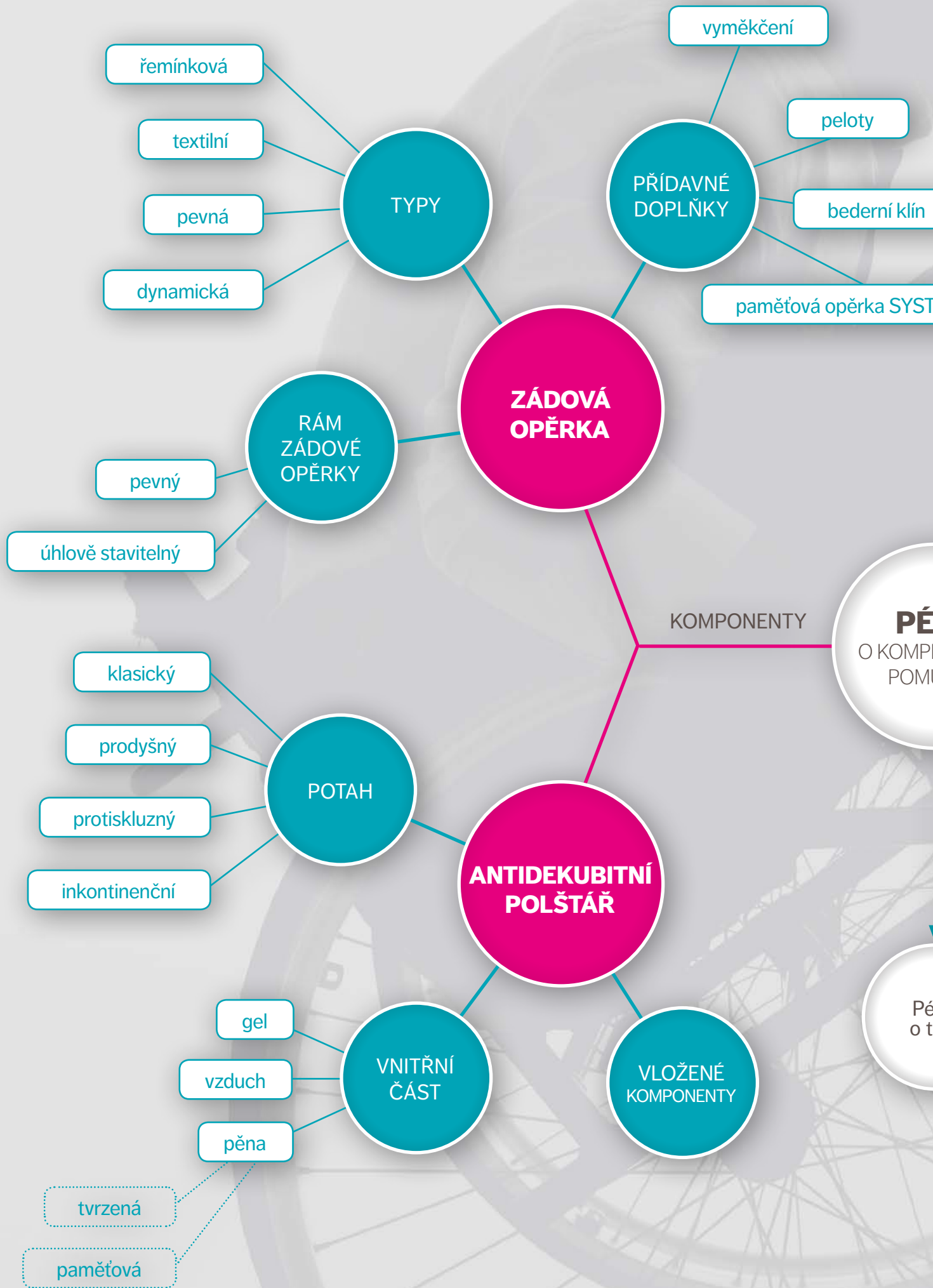
- Existují různé druhy potahů – např. klasický, inkontinentní, prodyšný či se specifickými vlastnostmi (protiskluzný).
- Informace o péči jsou uvedené na štítku.

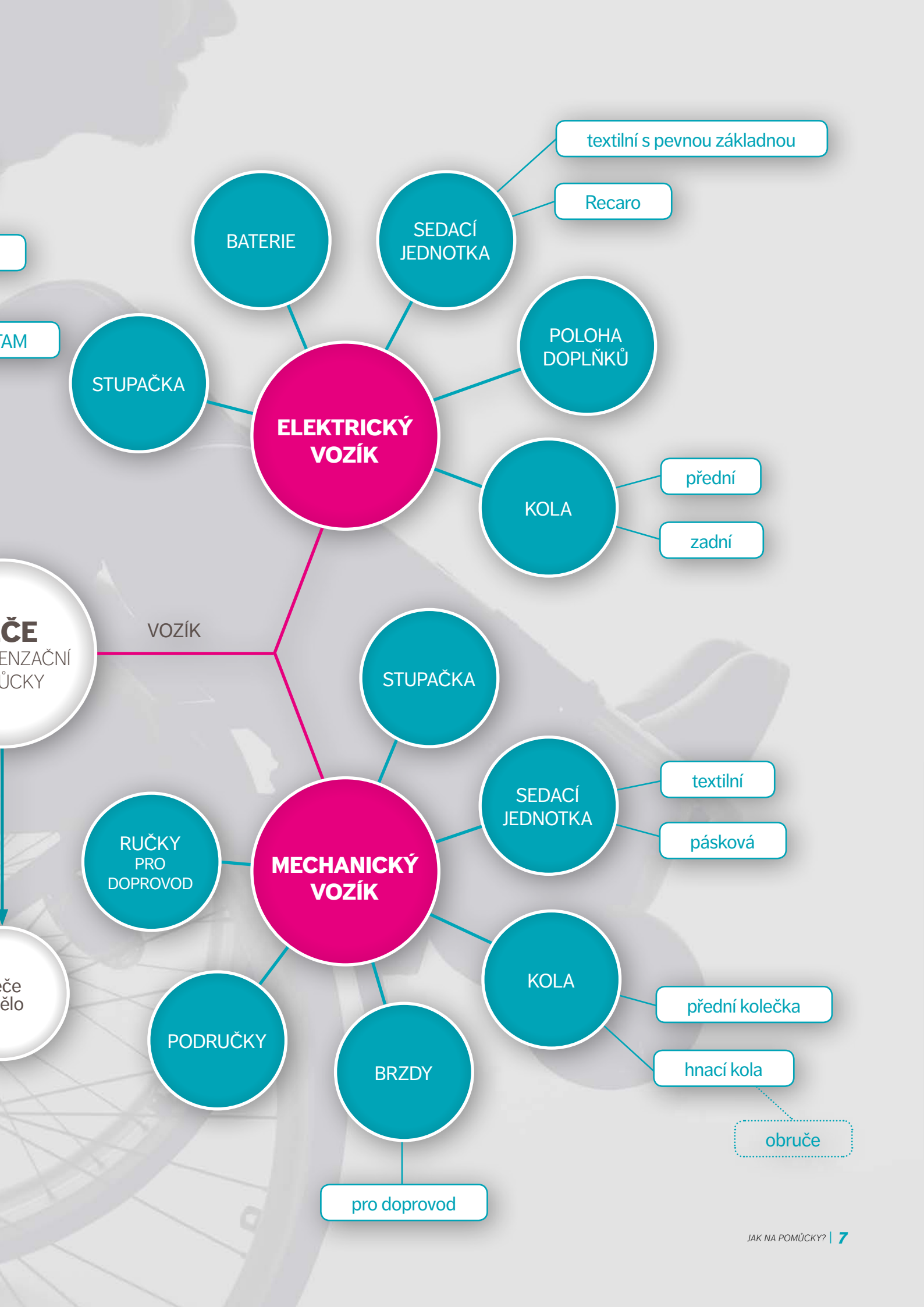
Vnitřní část

- Složení vnitřní části nemusí být pouze z jednodruhového materiálu, mohou být i různé kombinace.
- Každý materiál potřebuje jiný druh péče.
- Je třeba revidovat, rozebrat a opečovat každou část zvlášť.
- S vnitřní částí manipulujte šetrně (vzduch, gel).
- Pozor na mechanické poškození a správné uchycení komponent pro úpravu postury sedu.

9) Vložné komponenty do antidekubitních polštářů k úpravě postury sedu

10) Roztrhaný potah antidekubitního polštáře

ELEKTRICKÝ VOZÍK

BATERIE

SEDACÍ JEDNOTKA

textilní s pevnou základnou

Recaro

POLOHA DOPLŇKŮ

STUPAČKA

KOLA

přední

zadní

VOZÍK

STUPAČKA

MECHANICKÝ VOZÍK

SEDACÍ JEDNOTKA

textilní

pásková

RUČKY PRO DOPROVOD

KOLA

přední kolečka

hnačí kola

obruče

PODRUČKY

BRZDY

pro doprovod

ČE
ENZAČNÍ
ŮCKY

če
ělo

11

12

13

14

15

Pěna

- Kontrolujte stav a funkčnost.
- V době odlehčování na lůžku nechte antidekubitní polštář vyvětrat (otevřete obal).

Gel

- Dbejte na vhodné umístění (pozor na obrácenou polohu).
- Kontrolujte vnitřní gelovou část kvůli možnému úniku gelu.
- Uchyťte správně gelovou část k základně a zkontrolujte rovnoměrné rozptřeni gelu.
- Nevystavujte gelový polštář příliš vysokým nebo příliš nízkým teplotám.
- Pečujte o povrch dle doporučení distributora.

Vzduch

- Kontrolujte celistvost kvůli možnému úniku vzduchu.
- Uzpůsobte náplň vzduchu individuálním potřebám (po konzultaci s ergoterapeutem).
- Nevystavujte vzduchový antidekubitní polštář příliš vysokým teplotám.
- Řiďte se základními doporučeními distributora.

11) Pěnový antidekubitní polštář roztrhaný z pračky

12) Nevhodné uchycení gelu

13) Prasklý gel

14) Podhuštěný vzduchový antidekubitní polštář

15) Přehuštěný vzduchový antidekubitní polštář

16

17

18

Vložné komponenty

- Slouží ke korekci postury sedu.
- Důležité je fixovat je proti posunu a kontrolovat jejich celistvost, funkci a opotřebení.

16) Špatné uchycení vložných komponent - vak s hydrokoloidním gelem

17) Špatné uchycení vložných komponent - abdukční klíny

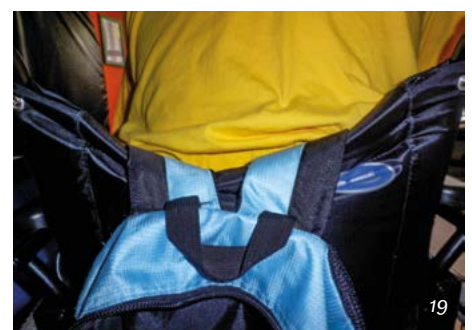
18) Nevhodné použití vložných komponent, nevhodné vypodložení

ZÁDOVÁ OPĚRKA

- Péče o zádovou opěrku se řídí doporučením výrobce, proto je důležité prostudovat příbalové informace. V případě potřeby se obraťte na dodavatelskou firmu.
- První krok v péči začíná u potahu zádové opěrky, který se má z důvodů hygienických a preventivních zásad prát 1x týdně.
- S tím souvisí i kontrola dalších částí zádové opěrky.
- Je nutné dodržovat šetrnou manipulaci s opěrkou a dávat pozor na mechanické poškození a kontrolovat její polohu.

Textilní

- **Bez možnosti regulace**

19

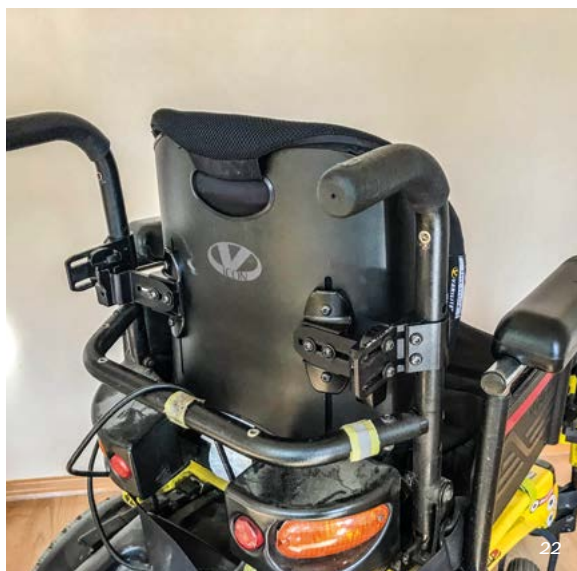
20

19) Prověšení textilní zádové opěrky z důvodu uchycení batohu

20) Prověšení textilní zádové opěrky vahou klienta

21

22

23

Pásková/Řemínková

- Má možnost individuálního nastavení dle fyziologického zakřivení páteře.
- Nastavení pásků je u každého individuální.
- Optimální nastavení konzultujte se svým ergoterapeutem.

Pevná

- Pravidelně kontrolujte technický stav, dotahujte šrouby.
- Kontrolujte funkčnost výplně.
- Dodržujte šetrnou manipulaci a dávejte pozor na mechanické poškození.

Dynamická

- Pravidelně kontrolujte technický stav, dotahujte šrouby.
- Dodržujte šetrnou manipulaci a dávejte pozor na mechanické poškození.

Rám zádové opěrky

Pevný

- Dávejte pozor na mechanické poškození.

Úhlově nastavitelný

- Kontrolujte symetrii nastavení úhlu.

21) Prasklé přezky řemínkové zádové opěrky

22) Pevná zádová opěrka Varilite

23) Pevná zádová opěrka MatrX

24) Pevná zádová opěrka Jay J3

25) Dynamická zádová opěrka - Tarta Original (pohled zepředu)

26) Dynamická zádová opěrka - Tarta Original (pohled zezadu)

27) Dynamická zádová opěrka - Tarta Emys

24

PŘÍDAVNÉ DOPLŇKY

- Vložné komponenty slouží ke korekci postury sedu.
- Doplnky jsou různých velikostí, tvarů a z různých materiálů.
- Doplnky je třeba fixovat proti posunu.
- Obaly podléhají stejné péči jako obaly zádové opěrky.

28) Přídavné komponenty zádové opěrky k úpravě postury sedu

Bederní klín

- Pro podporu bederní lordózy.

Paměťová zádová opěrka

- Pro podporu anatomického zakřivení, komfort a oporu.

Vyměkčení

- Ke korekci postury sedu.
- Zajištění komfortu a rovnoměrného rozložení tlaku.
- Umístění řešete s ergoterapeutem.

Peloty

- Zajištění opory a správné postury sedu.
- Důležité je vhodné umístění a nastavení.
- Kontrolujte technický stav, dotažení šroubů a funkčnost vnitřní části.

29a

29b

30

31

29) Nevhodné umístění vložných komponent do pevné zádové opěrky

30) Bederní klín

31) Paměťová zádová opěrka SYSTAM

32) Nefunkční vnitřní část peloty a její špatné umístění

32

Vydalo Centrum Paraple
jako přílohu
Magazínu Paraple
květen 2019

TEXT A FOTO:
Zuzana Gregorová
Barbora Rusínová

PARAPLE
CENTRUM
25